

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

HET HUWELIJK DER OFFICIEREN EN DE RAAD VAN STATE

De wettelijke basis dezer stof ligt besloten in het Keizerlijk decreet van 16 Juni 1808 (deels geïnterpreteerd door het Advies van de Raad van State dd. 21.12.1808) en in het besluit van de Prins Souverein van 21.8.1814 dat het besluit van 16.2.1814 toepast op de Belgische troepen.

Zolang de Raad van State zich niet moest uitspreken over het bestaan en de draagwijdte van deze wettelijke beschikkingen werd algemeen aanvaard dat zowel de actieve als de reserve officieren, (deze laatste, zelfs buiten dienstactiviteit) de toelating moesten bekomen van de Koning en van de Minister, die de toelating van de Koning *schriftelijk* overmaakt aan belanghebbenden, om in het huwelijk te treden. Tevens werd aanvaard dat de Minister een soevereine bevoegdheid bezat om te oordelen wat diende verstaan te worden door «ongepast» huwelijk. De uitspraken van de Raad van State, op dit gebied, bezitten ongetwijfeld het voordeel dat ze de bevoegde overheden hebben doen teruggrijpen naar de wettelijke bron der stof in zake het huwelijk der officieren en dat ze die overheden gewezen hebben op hun werkelijke bevoegdheid in het kader van deze beschikkingen.

* * *

In een eerste arrest (Poncin n° 10) verklaart de Raad van State de weigering van de huwelijks-toelating nietig daar de Minister buiten de perken der bevoegdheid, die hem toegekend is bij het Keizerlijk decreet van 16.7.1808, getreden is door zijn weigering te steunen op feiten die vreemd zijn aan de persoon van de aanstaande.

De oorzaak van de ongepastheid van het huwelijk zou dus, op eerste zicht, alleen in hoofde van de aanstaande kunnen beoordeeld worden (cfr infra de interpretatie van het arrest Poncin).

Wat de ontvankelijkheid van het verzoekschrift betreft, aanvaardt de Raad dat een huwelijksaanvraag steeds kan hernieuwd worden, aangezien het hier gaat om de uitoefening van een belangrijk burgerlijk recht.

In een tweede zaak (Decabooter, arrest n° 1027) stelt zich een ander probleem van toepasselijkheid van het decreet van 1808. Het was de vraag of een reserveofficier, die niet in dienstactiviteit is op het ogenblik dat hij zijn aanvraag tot huwelijks-toelating indient, onder toepassing valt van het Keizerlijk decreet. De Raad antwoordt hierop ontkennend door

vast te stellen dat het decreet — dat *niet* ingetrokken werd door het Besluit van de Prins Souverein van 16.2.1814 — alléén aan de officieren van alle aard, in *dienstactiviteit*, de verplichting oplegt van de voorafgaandelijke toelating om te huwen.

Tevens oordeelt de Raad dat de reverseofficieren *buiten* dienstactiviteit niet mogen gelijkgesteld worden met de gereformeerde officieren die een reformwedde genieten en op wie, door het advies van de Franse Raad van State, in dato 21.12.1808, het decreet van 16.6.1808 moet toegepast worden.

In het arrest Boever (n° 1056) — dat wij slechts voor memorie vermelden — stelt de Raad vast dat het verzoekschrift zonder voorwerp is geworden ingevolge de voldoening die intussen aan verzoeker gegeven werd (1). Bijaldien beslist de Raad dat hier geen uitspraak moet gedaan worden.

In het arrest Labye (n° 1169) wijzigt de Raad schijnbaar zijn standpunt, ingenomen in het arrest Poncin (2). Vooreerst motiveert de Raad de ontvankelijkheid van het verzoekschrift op grond van het voorbrengen, sinds de eerste weigering van de Minister der huwelijks-toelating, van nieuwe stukken en gezien — volgens de Raad — het verstrijken van een zeker tijdverloop van aard kan zijn de toestand van de aanstaande te wijzigen (3).

Wat de grond betreft, neemt de Raad aan dat de Minister, door zijn weigering te steunen op feiten die vreemd zijn aan de aanstaande zelf en die volgens hem het huwelijk ongepast maken, zijn macht die hij put uit het Keizerlijk decreet van 16.7.1808, niet overschrijdt. Dus wordt een ruimer appreciatierecht aan de Minister toegekend op voorwaarde dat de feiten, die aan zijn beoordeling onderworpen worden, bewezen zijn.

Terloops wijst de Raad er op dat de weigering niet diende gemotiveerd te worden, bij gebrek aan een wettelijke beschikking die deze motivering oplegt. Het middel der machtsafwendings, door verzoeker naar voren gebracht, verworpt de Raad bij ontstentenis van enig bewijs daaromtrent geleverd.

In dit arrest is dus schijnbaar een belangrijke evolutie — een radicale ommekeer willen wij het niet noemen — waar te nemen in de rechtspraak van de Raad.

De evolutie werd wel enigszins bevorderd — zo menen wij — tengevolge van een betere kennis die de

Raad van de bijzondere aard van de militaire functie intussen opgedaan had.

In het arrest Vandewelde (n° 1213) aanvaardt de Raad impliciet de ontvankelijkheid van het verzoekschrift wegens het aanbrengen van een nieuw feit. Op dit punt vertoont het arrest enige gelijkenis met het arrest Labye.

Wat de grond betreft, herneemt de Raad dezelfde overweging als in laatstvermeld arrest en hieruit blijkt duidelijk dat hij de rechtspraak, gehuldigd in dit arrest, wenst te bevestigen.

Het feit, dat verzoeker op de zitting nieuwe stukken voorbracht die dagtekenen van na de aangevallen akte, doen de Raad zeggen dat het niet in zijn bevoegdheid ligt zich in de plaats van de Minister te stellen, door te oordelen of de nieuwe elementen deze laatste toelaten de aangevallen beslissing te herzien.

In een laatste arrest (Godet n° 1600) had de Raad te oordelen over de rechtmatigheid van een weigering door de Minister, die in bijzondere omstandigheden plaats greep. Belanghebbende voldeed immers niet aan de voorwaarden voorzien bij het burgerlijk wetboek, (artikel 297) om in het huwelijk tet reden en dus stelde zich het probleem voor de Minister op een geheel andere wijze dan in de vorige gevallen (4).

De beslissing van de Minister was gesteund op het feit dat hij de aanvraag van verzoeker, op het ogenblik dat deze ingediend werd, als voorbarig aanzag, aangezien de aanvraag der officieren moet ingediend worden ten vroegste 4 maanden vóór het huwelijk.

De Minister wendt dus uiterlijk een zuiver administratieve reden aan om de toelating te weigeren. De echte reden van weigering laat hij echter op het einde zijner beslissing volgen: een toelating kan niet gegeven worden die tot gevolg zou hebben een officier der actieve kaders te helpen bij een wetsontduiking. De Raad neemt vooreerst de ontvankelijkheid aan van het verzoekschrift, gezien verzoeker er belang bij heeft te ontkomen, in geval van huwelijk zonder toelating, aan de sanctie der afzetting en beroving van al zijn rechten, wat hij zou kunnen voorkomen door bij de Raad de nietigverklaring der weigering te bekomen.

Wij menen dat de Raad hier een weinig vooruitloopt op een eventuele huwelijks-toelating, want de Minister kan ingeval van nietigverklaring opnieuw de toelating weigeren op grond thans van de ongepastheid van het ontworpen huwelijk. Ware het niet juister de ontvankelijkheid van het verzoekschrift te aanvaarden op grond van het feit dat belanghebbende — zo de weigering nietig verklaard wordt — de kans heeft vroeger (vóór 1953) te kunnen huwen, ingeval dat de Minister het huwelijk als gepast aanziet?

Wat de grond betreft, overweegt de Raad — en zeer terecht, menen wij — dat de Minister, door de toelating te weigeren aan belanghebbende, zich gevoegd heeft naar de voorschriften der Belgische wet, naar de plichten die voortvloeien uit zijn functie en dat hij niet gehouden was rekening te houden met de mogelijkheden geboden door vreemde wetten die indruisen tegen de Belgische Wet.

Het is immers niet volledig onmogelijk dat het huwelijk van verzoeker, na toelating van de Minister, in België nietig verklaard werd zo bewezen werd dat hij in Engeland huwde met de bedoeling de Belgische wet te ontduiken. (cf. Burg. Rb. Leuven, 5.3.1951, Brussel 13.5.1950, Pas 1950, III, 91.)

In dit geval, zou men ongetwijfeld niet nagelaten hebben aan de Minister te verwijten dat hij de toelating verleende aan verzoeker zonder zich — al zij het onrechtstreeks — gebonden te achten door de

Belgische wetten, waarmee hij, uit de aard zelf van zijn functie, in de eerste plaats rekening dient te houden.

* * *

Deze arresten bieden volgende punten aan ter overweging:

1°) Vooraf stelt zich de vraag welke de grond-beschikkingen zijn die de huwelijks-toelating der officieren regelen.

Het staat vast bij rechtsleer en rechtspraak dat het Keizerlijk decreet van 16.6.1808, thans nog volledige kracht van wet heeft, niettegenstaande het een handeling is van de uitvoerende macht die dus slechts uiteraard reglementen kan treffen.

Dit decreet werd niet afgeschaft door een latere wet en bovendien moeten de K.B., die genomen werden ter wijziging of aanvulling van dit Keizerlijk decreet, als onwettelijk aanzien worden.

Men kan zich in enige mate afvragen of het besluit van de Prins Souverein van 16.2.1814 van toepassing gemaakt op de Belgische troepen en bovendien eerst van kracht geworden door het besluit van 21.8.1814 — geen wijziging brengt aan het Keizerlijk decreet (5). Wij menen van niet, niettegenstaande dit besluit op drie punten van het decreet afwijkt. Dit besluit immers van de Prins Souverein herhaalt de noodzakelijkheid van de voorafgaande toelating om te huwen, met dit onderscheid nochtans dat die toelating moet gegeven worden door de Koning dan wanneer het Keizerlijk decreet die macht opdroeg aan de Minister van Oorlog. Dit heeft nochtans in de praktijk geen aanleiding gegeven tot moeilijkheden aangezien de koninklijke toelating steeds gevolgd wordt door een geschreven toelating van de Minister.

Het besluit legt bovendien de verplichting van de toelatingsaanvraag op in algemener termen dan dit het geval is in het Keizerlijk decreet. Het gewaagt immers van een verplichting die slaat op alle officieren die tot het leger behoren (art. 1) terwijl het artikel 1 van het Keizerlijk decreet het alleen heeft over officieren van alle aard in dienstactiviteit.

Tenslotte moet de Koning — op de bijkomende voorwaarde dat de Minister het huwelijk als passend aanziet —, op grond van het besluit, de toelating verlenen zo belanghebbende aan de twee vermelde voorwaarden voldoet, terwijl het Decreet een soeverein recht aan de Minister toekent om te oordelen over wat hij aanziet als « ongepast » huwelijk.

Aangezien er aanvaard wordt — de Raad van State schijnt in het arrest Decabouter eveneens het besluit van 21.8.1814, zoals trouwens het Keizerlijk decreet van 16.6.1808, als wet te aanzien — dat het besluit van 21.8.1814 kracht van wet bezit, moet hieruit afgeleid worden dat de K.B. genomen sinds 1830 in deze materie en die niet uitsluitend uitvoeringsbesluiten waren van deze wettelijke beschikking nietig zijn.

Bijgevolg zouden thans nog alle officieren van het actief en van het reservekader — ongeacht of zij in dienstactiviteit zijn of niet — aan de 2 voorwaarden van huwelijks-toelating, bij het besluit van 16.2.1814 (bij het besluit van 21.8.1814 op de Belgische troepen van toepassing gemaakt) onderworpen zijn.

Er wordt insgelijks aangenomen (cf. arrest Decabouter, waar de Raad de rechtskracht van dit besluit van de Prins Souverein impliciet aanvaardt) dat dit besluit, dat niet bekendgemaakt werd, volledig rechtskrachtig geworden is per relationem door de regelmatige bekendmaking van het besluit van 21.8.1814.

Vermelden wij terloops dat een besluit van Koning Willem, dd. 17.9.1824, het artikel 2 van het besluit van 16.2.1814 aanvulde en verscheidene kwesties van

administratieve procedure regelde met het oog op het bekomen der nodige toelatingen. Aan dit K.B., ontbrak echter alle rechtskracht gezien het nooit wettelijk bekend gemaakt werd en bovendien geen tekst mocht aanvullen die kracht van wet bezat (6).

* * *

Het is dus terecht dat de Raad in het arrest Decabooter van oordeel geweest is dat de Minister alleen een huwelijk van officieren *in dienstactiviteit*, als ongepast mocht aanzien.

Ingevolge het arrest Decabooter zag de Minister zich verplicht — en terecht — het artikel 23 van het K.B. van 26.3.1940 — waarbij de verplichting, de huwelijksstoelating aan te vragen, aan de reserveofficieren, zelfs buiten dienstactiviteit, uitdrukkelijk opgelegd werd — af te schaffen als indruisend tegen het decreet van 1808. Dit art. 23 werd vervangen bij K.B. van 31.7.52 (Staatsblad van 13.8.52) waarbij bepaald is dat de reserveofficieren, gedurende hun diensttijd, slechts na toelating van de Koning een huwelijk mogen afsluiten.

Dit K.B. is, als uitvoeringsakte van het decreet overbodig, gezien het decreet van 1808 — en de Raad is ondubbelzinnig op dit punt — duidelijk spreekt van officieren *in dienstactiviteit*. Bijgevolg zijn de reserveofficieren, in actieve dienst, aan de verplichting van de voorafgaandelijke huwelijksstoelating onderworpen en, a contrario, degenen die met verlof zonder soldij zijn geplaatst ervan vrijgesteld. Aan de oorsprong van dit besluit ligt waarschijnlijk niet de bedoeling van het Bestuur om op duidelijke wijze de toestand van de reserveofficieren, inzake de huwelijksstoelating, in het reine te trekken.

2°) Nu dat we het schema der wettelijke beschikkingen, die de huwelijksstoelating der officieren regelen, duidelijk voor ogen hebben, stelt zich de vraag welke de huidige draagwijdte is van de bevoegdheid van de Minister om het huwelijk der officieren als ongepast te aanzien.

De Franse Raad van State heeft, in zijn advies van 21.12.1808, beschouwd dat het het motief van het decreet was te verhinderen dat de officieren ongepaste huwelijken zouden afdwingen die van aard waren het aanzien, dat aan de officieren verschuldigd is, in opspraak te brengen.

De beweegredenen van ongepastheid zijn heden ongetwijfeld niet meer dezelfde als in 1808. Vooral op sociaal gebied zijn die grondig gewijzigd. Het verschijnsel der democratisatie, dat op menig gebied tot uitring is gekomen, is ook doorgedrongen in het leger.

De officieren behoren niet meer zoals weleer tot één stand, en voorwaarden die vroeger gesteld werden, zijn heden ten dage niet meer denkbaar.

Voegen wij hierbij dat vele reserve-officieren — waaraan het leger thans veel behoefte heeft en die uit de ruimste sociale kringen afkomstig zijn — langzamerhand overgeheveld worden naar het actief of complementair kader.

Deze omstandigheden hebben er toe bijgedragen heden alleen beschouwingen van morele aard, waaronder tot op een zekere hoogte de plicht van civisme dient gevoegd, in aanmerking te nemen bij het beoordelen van de terugslag van een huwelijk van een officier op het aanzien dat hem verschuldigd is. Het is dus binnen de perken van deze beschouwingen van moraliteit, waarvan de grenzen nochtans niet gemakkelijk te trekken zijn, dat de Minister zijn appreciatie-recht normaal zal uitoefenen. Principieel nochtans

mág de Minister nog andere beweegredenen van ongepastheid aanvoeren; in dit geval zou men ten hoogste aan de wetgever kunnen verwijten het decreet van 1808 niet aangepast te hebben aan de hedendaagse maatschappelijke opvattingen.

3°) Uit de rechtspraak van de Raad van State blijkt overduidelijk dat, waar aan het bestuur door de wet een appreciatie-recht gegeven wordt, dit recht soeverein en zonder controle van zijnerwege uitgeoefend wordt in zover de beoordeling van het bestuur draagt op feiten die vaststaande zijn. Op het gebied van de huwelijksstoelating moet de Raad er zich dus van onthouden de appreciatie van het bestuur ten gronde te onderzoeken. Nochtans zou men echter kunnen besluiten, na een oppervlakkige lezing der hoger vermelde arresten, dat de Raad een tegenovergesteld standpunt ingenomen heeft en, *samen met* of in de plaats van de Minister, geoordeeld heeft dat een ontworpen huwelijk als ongepast aanzien moest worden.

Niets is minder waar. Men zou misschien geneigd zijn — ongeacht de juridische bezwaren die men hier tegen zou kunnen inbrengen, aan de Raad een uitzonderlijk controle-recht toe te kennen, rekening houdend met het feit dat het hier gaat om de beoordeling, door de Minister, van de uitoefening door de officieren van een zeer gewichtig burgerlijk recht :

Uitzonderlijke bevoegdheid die wel zou mogen gedeeld worden met de Raad om alle lichtvaardige wegingen te voorkomen.

Dit is nochtan een andere kwestie die hier niet hoeft onderzocht te worden.

Feitelijk is er slechts één arrest dat ons enigszins op een dwaalspoor zou kunnen brengen. In de laatste considerans van het arrest Poncin besluit de Raad immers dat de Minister zijn macht, die hem gegeven wordt bij het decreet van 16.6.1808, overtreeden heeft door zijn weigering te steunen op feiten die vreemd zijn aan de persoon van de aanstaande. Wij menen nochtans dat men deze considerans in functie moet plaatsen van de voorgaande, m.a.w. dat er in deze overwegingen van de Raad een hiërarchie bestaat die trouwens bij nader onderzoek van geheel het arrest, de aandacht treft.

Er is o.i. immers geen oorzakelijk verband tussen de feiten, *in zover en juist omdat* die vreemd zijn aan de vermoede, en de meugverklaring door de Raad. Die nietigverklaring spreekt de Raad eenvoudig en zuiver toevoeging uit omdat de Minister die feiten niet aanziet als zijnde van aard het huwelijk *ongepast* te maken.

Weerhoudt hij nu een feit — onverschillig of het vreemd is aan de aanstaande of niet — zonder het als ongepast te bestempelen met het oog op een ontworpen huwelijk en weigert hij niettemin de toelating te geven, dan treedt hij niet buiten zijn appreciatie-bevoegdheid — principieel is deze immers onbepaald — maar wel buiten het decreet van 1808, *zoals het geïnterpreteerd is door het advies van de Franse Raad van State*, dd. 21.12.1808.

Zijn appreciatie-recht blijft dus soeverein — tzt. geen enkele andere overheid kan de werking er van controleren — maar het moet telkens uitgeoefend worden in het kader van de ongepastheid van huwelijk. Het verband tussen het *vaststaand* feit en de *noodzakelijke* bestempeling van dit feit als zijnde van aard het huwelijk *ongepast* te maken wordt *soverein* door de Minister getrokken. Over het *feit* zelf dat aan de grondslag ligt van de beoordeling en over het *betitelen* (nl. het ongepast zijn) van de terugslag van dat feit

op het huwelijk, beschikt de Minister echter niet alleen. Het feit moet bestaan en zijn uitspraak moet dragen op het ongepast zijn van het ontworpen huwelijk.

Op deze twee elementen — het feit en de betiteling van de beoordeling door de Minister oefent de Raad zijn controle uit. Het is zo dat de Raad de beslissing van de Minister in zake Poncin nietig verklaarde en dat hij, a contrario, in zake Labye en Van de Velde, de aanvraag van verzoeker verwierp.

In deze twee laatst vermelde arresten stelde de Raad eenvoudig vast dat het niet bewezen is dat de Minister, door te appreciëren dat de feiten — toevallig persoonlijk aan de aanstaande — van aard waren het huwelijk als ongepast te aanzien, zijn machten overschreden heeft.

De Raad heeft zich hier dus geenszins in de plaats gesteld van de Minister.

Wij menen te mogen besluiten dat de Raad zich zal blijven beperken, in zake het onderzoek der weigering van de huwelijksstoelingen, tot het nagaan van het bestaan der feiten en tot de formulering van de weigering. Het wil ons immers voorkomen dat de Raad een weigering van de Minister als ongegrond zou kunnen beschouwen moest deze niet verklaren dat dit ontworpen huwelijk als ongepast moet aanzien worden. Wij voegen hier echter onmiddellijk aan toe dat de formulering van de weigering niet noodzakelijk uit de *formele* beslissing zelf, die aan belanghebbende betekend wordt, moet blijken maar desnoods uit andere stukken van het dossier waaruit de weigering onmiddellijk voortvloeit.

4°) Misschien kan betreurd worden dat belanghebbenden zich niet meer doelmatig kunnen verdedigen tegen feiten die hun ten laste gelegd worden en waarvan zij de ongegrondheid wensen aan te voeren. Sommigen vragen zich insgelijks af of het niet wenselijk zou zijn dat de beslissing van de Minister de feiten vermelde waarop zijn weigering gesteund is, zoniet — werpen zij op — is de controle van de Raad niet mogelijk in zover de weigering steunt op een feit — dat alleen weenhouden wordt uit een reeks feiten — dat niet bestaat.

In het arrest Labye, aanvaardt de Raad nochtans impliciet dat de beslissing van de Minister niet hoeft gemotiveerd te worden bij gebrek aan een wettelijke beschikking die de motivering oplegt. De vraag stelt zich dan waarop de controle door de Raad uitgeoefend wordt?

Wellicht meent de Raad dat die motivering steeds blijkt uit een regelmatig samengesteld dossier.

Wij geven toe dat het voorgaande bezwaar eerder van theoretische dan van praktische aard is, want, in werkelijkheid, zal meestal één enkel feit in aanmerking genomen worden en zal uit de stukken van het dossier wel blijken welk feit de doorslag gegeven heeft bij de weigering. Bewijst men voor de Raad de onjuistheid er van dan is het duidelijk dat de weigering zal nietig verklaard worden gezien het ontbreken aan de weigering van enige materiële basis.

Veelal zal de kiese aard der feiten het vermelden ervan in een eventuele weigering ongewenst maken. Men mag op dit gebied de problemen die zich stellen voor het Bestuur zo maar niet achteloos voorbijgaan.

* * *

Terloops zij opgemerkt dat, als wij spreken over de nietig-verklaring der beslissing van de Minister, wij de nietigverklaring bedoelen in het geval dat de Minister zijn machten, die hij put uit het Keizerlijk decreet van 1808, te buitengegaan is.

Wij hebben hier dus niet de nietigverklaring op het oog wegens onregelmatige samenstelling van het dossier en wegens overtreding, tijdens de procedure van onderzoek, die geleid heeft tot de beslissing van de Minister, ener substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven vorm. (b.v. het verslag der Rijkswacht over de aanstaande.)

5°) De rechtspraak van de Raad van State, bevat in de verscheidene hoger genoemde arresten, levert alleszins het voordeel op dat de Minister ongeveer weet waar zich aan te houden. Zowel de categorie officieren (arrest Decabooter), als de draagwijdte van zijn appreciatierecht (arrest Godet) en impliciet ook de formulering van de eventuele beslissing van weigering der huwelijksstoelingen zijn thans gekend (7). (arrest Poncin).

Psychologisch zal de mogelijke controle van de Raad zijn doel niet missen: alleen feiten van *morele* aard, die *voldoende* blijken uit een zeer *zorgvuldig* samengesteld dossier, zullen de Minister er toe aanzetten het ontworpen huwelijk als *ongepast* te aanzien.

Tevens zal hij, in geval dat de belanghebbende officier nieuwe elementen voorgeeft — hieronder begrijpen we eveneens het verstrijken van een bepaalde lange termijn — ter staving van zijn hernieuwde aanvraag, niet mogen weigeren over te gaan tot een nieuw onderzoek. Neemt hij, op grond van deze nieuwe gegevens, een beslissing dan zal hij zich niet mogen beperken tot het eenvoudig bevestigen van de eerste weigering (cfr. arrest Labye en Van de Velde) met het doel voor de Raad eventueel het middel der onontvankelijkheid op te werpen.

Hieruit blijkt wel overduidelijk de gewettigde bevoegdheid van de Raad alle willekeur en lichtvaardig handelen vanwege de Minister, inzake het huwelijk der officieren, te weren.

H. VAN ECKE,

Dr Juris, Licentiaat in politieke en administratieve wetenschappen.

(1) Het arrest Poncin zal wellicht zijn uitwerking niet gemist hebben op het bestuur.

(2) Cf. infra, over dit schijnbaar onderscheid tussen deze twee arresten.

(3) In het arrest Poncin legt de Raad integendeel nadruk op de speciale aard van de aanvraag — nl. het uitoefenen van een burgerlijk recht, inhaerent aan de persoon — om de hernieuwde aanvraag ontvankelijk te verklaren zonder te gewagen van het bestaan van nieuwe feiten.

(4) Dit artikel 297 voorziet dat, in geval van echtscheiding bij onderlinge toestemming, men een nieuw huwelijk slechts mag afsluiten 3 jaar na de uitspraak der echtscheiding.

(5) Het besluit van de Prins Souverein van 16.2.1814 werd niet bekendgemaakt.

(6) De handelingen van de Prins Souverein echter moeten volgens een eensgezinde rechtspraak aanzien worden als echte wetten; in die periode bezat hij de volledige wetgevende bevoegdheid.

(7) Indien er, wat het bestaan der feiten betreft, enige twijfel mocht bestaan zal de Minister souverein mogen oordelen dat, desondanks, de feiten voldoende gevestigd zijn. Wij menen dit te mogen afleiden uit de arresten Van de Velde E Labye. Die bevoegdheid van de Minister komt er op neer zijn appreciatierecht niet te beperken tot het enkel beoordelen van het «ongepast» zijn der feiten. Van het toezicht door de Raad zal er dus in feite niet veel meer overblijven.

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 10 October 1952.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-verslaggever M. De Clippele.

Eerste Advocaat-generaal : M. Hayoit de Termicourt.
Adv. : Mrs Resteau, Van Ryn en Della Faille d'Huyse.

Onrechtmatige daad. — Verscheidene mededaders. — Verplichting van ieder hunner, tot herstel der schade voor het geheel.

Krachtens art. 1382 B.W. is al wie door een ongeoorloofde handeling bijgedragen heeft om een ander schade te berokkenen, tot het gehele herstel der schade jegens de benadeelde gehouden.

De Belgische Staat (Min. van Landsverdediging) t/
Van de Wouwer, Neyns en Dufour.

Gelet op het bestreden arrest dd. 12 Juli 1950, gegeven door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel : schending van de artikelen 97 der Grondwet, 1382, 1383 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek doordat het bestreden arrest, na vastgesteld te hebben dat Van de Wouwer het volgend « ordre de mission » had ontvangen : « Il est enjoint à Van de Wouwer de se rendre le 20 juin à La Pallice, hangar de la chambre de commerce, par la route, à l'effet d'en retirer les vivres réserve pour la colonne belge du parc de déchargement », dat dezelfde Van de Wouwer zich naar het tolwezen heeft begeven, waar hij 370.000 sigaretten weghaalde; dat geen enkele officier noch onder-officier hem gelast had de sigaretten in zijn bezit te nemen,

dat Van de Wouwer niet als orgaan van de Staat kan beschouwd worden, gezien bedoelde daden niet als de foutieve uitvoering kunnen aangezien worden van handelingen, welke hij als agent van de Staat uit hoofde van zijn dienst of functies gerechtigd of verplicht was te volbrengen,

dat Dufour nalatigheden had begaan in de uitoefening van zijn functies door zijn toezichtsplicht niet te vervullen,

beslist heeft dat Van de Wouwer enerzijds, Dufour en de Belgische Staat anderzijds, aldus door onderscheidene doch samenlopende daden de besproken schade mede veroorzaakt hebben en dienvolgens tot de gehele schadevergoeding in solidum moeten veroordeeld worden en bijgevolg de Belgische Staat in solidum met beroepers Van de Wouwer en Dufour veroordeeld heeft om aan Neyns te betalen de tegenwaarde in Belgische munt tegen de hoogste wisselkoers op de dag der betaling van 1.740 U.S.A. dollars met de vergoedende intresten vanaf 20 Juni 1940 en de gerechtelijke intresten vanaf 12 Juni 1943 alsook een bedrag van 10.000 frank van de gerechtelijke intresten,

en Van de Wouwer, Dufour en de Belgische Staat tot de kosten van eerste aanleg en van hoger beroep veroordeeld heeft :

Overwegende dat het bestreden arrest de verantwoordelijkheid van de Staat doet steunen, niet op de fout van verweerder Van de Wouwer, zoals in het middel wordt beweerd, maar alleen op een fout van verweerder Dufour, orgaan van de Staat, begaan in de uitoefening zijner militaire functies;

Overwegende dat, indien het arrest de Staat en Van de Wouwer in solidum veroordeelt tot de herstelling van de hele schade door verweerder Neyns geleden, alhoewel deze schade niet alleen door de fout van Dufour maar ook door de samenlopende fout van Van de Wouwer is veroorzaakt geweest, die beslissing hierop is gegrond, dat krachtens artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek al wie door een ongeoorloofde handeling bijgedragen heeft om aan een andere schade te berokkenen, tot de hele herstelling van deze jegens het slachtoffer is gehouden;

Dat door alzo te beslissen het arrest geen enkele in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden; dat het eerste onderdeel van het middel in feite niet opgaat en het tweede onderdeel in rechte niet opgaat;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten en tot vergoeding van 150 fr. aan verweerder Neyns, alsook tot vergoeding van 150 frank aan verweerders Van de Wouwer en Dufour samen.

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 10 Juli 1952.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever : M. Fettweis.

Advocaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Sequestratie. — Wettelijk ontzette. — Dienst van het sequester voor de verkoop van gesequesteerde onroerende goederen niet gebonden aan de bij de wet van 12 Juni 1816 voorgeschreven formaliteiten.

De Dienst van het Sequester is bij de verkoop van onroerende goederen van wettelijk ontzette personen niet gebonden aan de bij de wet van 12 Juni 1816 bepaalde formaliteiten.

De bij het wetsbesluit van 17 Januari 1945 ingevoerde sequestratie heeft ten doel het in bewaring stellen van de goederen, rechten en belangen van personen, aan wie misdrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat worden te laste gelegd ten einde de inning te verzekeren van boeten en schadevergoeding, van belastingen en taxes ten behoeve van de Staat.

Volgens art. 1 van het wetsbesluit van 10.1.1946 tot vervanging van art. 6 van het Wetsbesluit van 17.1.1945 draagt de Dienst van het Sequester zorg voor de bewaking, de bewaring en het beheer van de krachtens het wetsbesluit van 17.1.1945 onder sequestratie gestelde goederen en belangen; de Dienst maakt de voorwerpen te gelde, die gemakkelijk vergaan en die waarvan de tegeldemaking nodig blijkt om het passief aan te zuiveren.

Art. 1 van het wetsbesluit van 10 Januari 1946 kent in uitdrukkelijke bewoordingen aan de Dienst van het Sequester het recht toe om de noodzakelijke tegeldemakingen te bewerkstelligen. De Dienst treedt krachtens een eigen recht op om de hem toegewezen opdracht te vervullen, namelijk de inning te verzekeren van zekere schuldvoordelingen van de Staat. Men zou de draagwijdte van het wetsbesluit

miskennen, zo men mocht aannemen dat de wetgever de bevoegdheden van de Dienst van het Sequester zou beperkt hebben door de toepasselijkheid aan te nemen van met het door hem ingevoerde stelsel onverenigbare bepalingen, wanneer de gesequestreerde veroordeeld is wegens een misdaad tegen de uitwendige veiligheid van de staat en dienvolgens een wettelijk ontzette is.

Bray Henri t/ Dienst van het Sequester en
Wwe Brose-Delhay.

Gelet op het bestreden arrest, dd. 28 Februari 1951 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het enig middel: schending van de artikelen 1, 2 en inzonderheid 2°, 3° en 4° paragraaf, 5 en 7 van de wet van 12 Juni 1816, houdende bepaling der formaliteiten in acht te nemen bij de verkoop van onroerende goederen, toebehorende aan minderjarigen of tot onder voorrecht van boedelbescherming aanvaarde nalatenschappen, 21, 22, 23, lid 1, van het Wetboek van Strafrecht, 509 van het Burgerlijk Wetboek, 8 van het Wetsbesluit van 23 Augustus 1944 betreffende de sequestratie van vijandelijke goederen, rechten en belangen, 6 en 8 van het Wetsbesluit van 17 Januari 1945 betreffende de sequestratie der goederen van personen, aan wie misdaden of wanbedrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat worden ten laste gelegd en der goederen van verdachten, 1 van het Wetsbesluit van 10 Januari 1946 tot wijziging van de artikelen 6 en 11 van het Wetsbesluit van 17 Januari 1945,

doordat het bestreden arrest ten einde aan aanlegger zijn vordering te ontzeggen beslist dat de verkoop van het litigieuze onroerend goed, toebehorende aan een door wettelijke ontzetting getroffen gesequestreerde, niet nietig is en niet onderworpen was aan de bij artikel 2 van de wet van 12 Juni 1816, voorgeschreven formaliteiten onder het voorwendsel, dat het geen door de vertegenwoordigers van de handelingsonbekwame vrijwillig toegestane verkoop geldt, doch een gedwongen verkoop waaromtrent niets is bepaald in artikel 2, 3° paragraaf, van voormelde wet, dat men in casu alleen die formaliteiten mag toepassen, welke in geval van een vrijwillige verkoop zagezegd de hoogste prijs moeten verzekeren en het plegen van bedrog verijdelen en dat men artikel 1 van het wetsbesluit van 10 Januari 1946 zou miskennen, zo men, als de gesequestreerde ontzet is, het recht van de Dienst van het Sequester om de onder sequestratie gestelde goederen te gelde te maken zou inkrimpen, terwijl vermits de wet van 12 Juni 1816 een algemene draagwijdte heeft, zij behoudens afwijkende bepalingen van toepassing is telkenmale een minderjarige of een ontzette geïnteresseerd is bij de verkoop van een hem toebehorend onroerend goed; zulks terwijl de wetsbesluiten van 23 Augustus 1944, 17 Januari 1945 en 10 Januari 1946 generhande bepaling inhouden, waarbij de Dienst van het Sequester in geval van tegeldemaking van een aan een wettelijk ontzette toebehorend onroerend goed ervan wordt ontslagen de in het belang van de handelingsonbekwame voorgeschreven formaliteiten in acht te nemen, inzonderheid de formaliteiten van machtiging tot verkoop, van aanstelling van een notaris en van openbare toewijzing ten overstaan van de vrederechter, welke bij de artikelen 2, 3° en 4° paragraaf, 5 en 7 van voormelde wet zijn voorgeschreven;

Overwegende dat volgens de voorziening een bij toepassing van het wetsbesluit van 17 Januari 1945 onder sequestratie gesteld goed niet anders te gelde

mag worden gemaakt door de Dienst van het Sequester, wanneer de gesequestreerde wettelijk ontzet is, dan met naleving van de wet van 12 Juni 1816, houdende bepaling der formaliteiten in acht te nemen bij de verkoop van onroerende goederen toebehorende aan minderjarigen, of tot onder voorrecht van boedelbeschrijving aanvaarde nalatenschappen;

Overwegende dat deze stelling tegen de letter en de geest van voormeld wetsbesluit indruist;

Overwegende dat de bij het wetsbesluit van 17 Januari 1945 ingevoerde sequestratie, die tot voorwerp heeft het in bewaring stellen van de goederen, rechten en belangen van personen, aan wie misdrijven tegen de uitwendige veiligheid van de Staat worden ten laste gelegd, als doel heeft de inning te verzekeren van boeten en schadevergoeding, van belastingen en taxes ten behoeve van de Staat;

Overwegende dat volgens artikel 1 van het wetsbesluit van 10 Januari 1946 tot vervanging van art. 6 van het wetsbesluit van 17 Januari 1945, de Dienst van het Sequester, opgericht bij wetsbesluit van 23 Augustus 1944 betreffende de sequestratie van vijandelijke goederen, rechten en belangen onder de bij dit wetsbesluit bepaalde voorwaarden strekt tot bewaking, en beheer van de krachtens het wetsbesluit van 17 Januari 1945 onder sequestratie gestelde goederen en belangen; dat de Dienst de voorwerpen te gelde maakt, die gemakkelijk vergaan, en die, waarvan de tegeldemaking nodig blijkt om het passief aan te zuiveren;

Overwegende dat artikel 1 van het wetsbesluit van 10 Januari 1946 in uitdrukkelijke bewoordingen aan de Dienst van het Sequester het recht toekent om de noodzakelijke tegeldemakingen te verrichten; dat de Dienst optreedt uit kracht van een hem eigen recht om de hem toegewezen opdracht te vervullen, namelijk de inning te verzekeren van zekere schuldvorderingen van de Staat; dat men de draagwijdte van het wetsbesluit zou miskennen, zo men mocht aannemen dat de wetgever de bevoegdheden van de Dienst van het Sequester zou ingekrompen hebben door de toepasselijkheid aan te nemen van met het door hem ingevoerde stelsel onverenigbare bepalingen, wanneer de gesequestreerde, niet meer beschuldigd zijnde, doch veroordeeld uit hoofde van een misdaad tegen de uitwendige veiligheid van de Staat, een wettelijk ontzette is;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Vooroordeelt aanlegger qualitate qua tot de kosten en tot een vergoeding van 150 frank jegens verweerders.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

"Rechtskundig Weekblad"

RAAD VAN STATE

3e Kamer — 5 December 1952.

Voorzitter : M. Devaux.

Raadsheren : M.M. Somerhausen en Holoye
(verslaggever).

Advocaten : Mrs Vercruyse, Poncellet, Simont, Rolin
en Demeur.

1. Administratieve akten. — Bepaling : akten der administratieve overheden.
2. Orde der Apothekers. — Administratieve overheid.
3. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid.
4. Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Akten vatbaar voor beroep.
5. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang.
6. Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Termijn.
7. Rechtspleging. — Tussenkost. — Vorm.
8. Orde der Apothekers. — Hoge Raad. — Bevoegdheid.
9. Administratieve akten. — Geldigheid. — Bevoegdheid.

Uit de tekst en uit de parlementaire voorbereiding der wet van 19 Mei 1949 blijkt dat de Orde der Apothekers en de Hoge Raad van de Orde der Apothekers administratieve overheden zijn.

De bevoegdheid van de Hoge Raad van de Orde der Apothekers is alleen van reglementaire en administratieve aard. Tegen zijn beslissingen kan geen beroep worden ingesteld bij het Hof van Verbreking, waaraan enkel de beslissingen van de gemengde raden van beroep kunnen worden voorgelegd. De

Raad van State is bevoegd om die reglementaire akten van de Hoge Raad te vernietigen waarin gebods- of verbodsbepalingen zijn neergelegd die voor een tuchtvordering vatbaar zijn.

Een beslissing van de Hoge Raad van de Orde der Apothekers die dezen oplegt de openings- en sluitingsuren in acht te nemen, waarmede de meerderheid der apothekers instemde, herinnert niet enkel aan de verplichting, dat de desbetreffende conventies moeten geëerbiedigd worden door hen die ze vrij hebben aanvaard, doch heeft tot opzet aan alle apothekers de regelen op te leggen welke door de meerderheid onder hen zijn aanvaard. Zij kan voorwerp zijn van een beroep tot nietigverklaring.

De eigenaars der apotheken hebben er een rechtstreeks en persoonlijk belang bij, de vernietiging te vorderen van een beslissing van de Hoge Raad van de Orde der Apothekers, die niet alleen betrekking heeft op de werkzaamheid der apothekers, welke bestaat in het verstrekken van geneesmiddelen aan het publiek, maar ook op bepaalde uren de sluiting der apotheken oplegt.

Een vraag om nadere toelichting van de draagwijdte van een reglement heeft niet tot gevolg de termijn van het beroep tot nietigverklaring van dat reglement te stuiten.

Een verjaard verzoekschrift kan als vraag om tussenkomst gelden wanneer het subsidiair daartoe strekt.

Zowel uit de tekst der artikelen 5 en 11 van de wet van 19 Mei 1949 als uit de parlementaire voorbereiding van die wet blijkt dat de Hoge Raad van de Orde der Apothekers niet bevoegd is om zich met de materiële belangen van de apothekers en nog minder van de apotheken in te laten. De wetgever heeft bij de oprichting van de Orde tegen de commer-

cialisatie van het apothekersberoep willen opkomen en in artikel 5 van de wet duidelijk het middel hier-toe aangegeven, namelijk het verbieden van elke bedrijvigheid die onverenigbaar is met de eerlijke uitoefening van de artseneijerkunst of afbreuk kan doen aan de achting voor de apothekers.

Aan de Hoge Raad van de Orde der Apothekers wordt door de wet van 19 Mei 1949 geen macht verleend om bindende kracht te geven aan de beslissingen welke zijn aangenomen door de beroepsverenigingen die de meerderheid der apothekers groeperen.

Timmermans en consoorten t/ Hoge Raad van de Orde der Apothekers en Orde der Apothekers.

Gezien de verzoekschriften op 5, 7, 21 Mei en 13 Juli 1951 ingediend door Louis Timmermans, Emile Wesmael, Marie-Louise Raynaud, weduwe Jean Brendjens, Juliette Brendjens, echtgenote James Conkie, de Kliniek Cesar De Paepe en het « Office des pharmacies coopératives de Belgique » (OPHACO);

Gelet op het bevel van 12 September 1952 tot voeging van de zaken;

Overwegende dat de Hoge Raad van de Orde der Apothekers op 15 Maart 1951 « bij eenparigheid van stemmen » een « disciplinaire maatregel » heeft genomen, waarin hij « de heren apothekers, ingeschreven op de Provinciale Lijsten der Orde wijst op onderstaande beginselen :

1. Geen enkel apotheker mag zich onder om het even welk voorwendsel aan de door de dienstlijsten opgelegde verplichtingen onttrekken;

2. De apotheker is, zowel in de week als op Zon- en feestdagen, verplicht de openings- en sluitingsuren na te leven zoals deze door de conventies en tradities van het beroep geregeld zijn;

3. De apothekers zullen de dienstlijst op een voor het publiek duidelijk zichtbare plaats aanplakken;

4. De apotheker mag van zijn wachtbeurt geen misbruik maken om de gewone cliënten van een andere collega op de ene of de andere manier naar zijn officina te loodsen;

En verklaart tevens dat iedere inbreuk op deze beginselen tuchtmaatregelen voor gevolg kan hebben krachtens de artikelen 5 en 14 van de wet van 19 Mei 1949 »;

Overwegende dat deze « disciplinaire maatregel » aan alle leden van de Orde op 27 Maart 1951 ter kennis werd gebracht; dat op 31 Maart 1951 « Les Pharmaciens de Bruxelles », verbond der beroepsverenigingen van apothekers van de Brusselse agglomeratie, aan alle apothekers in die agglomeratie een rondschrijven liet geworden, waarbij hun, ingevolge de maatregel van de Hoge Raad van de Orde, bericht werd dat zij op de nieuwe door « Les Pharmaciens de Bruxelles » opgemaakte dienstlijst zouden voorkomen; dat dit rondschrijven daaraan toevoegt : « Dezelfde disciplinaire maatregel bepaalt dat de apotheker verplicht is, zowel in de week als op Zon- en feestdagen, de openings- en sluitingsuren na te leven, zoals deze door de conventies en tradities van het beroep zijn geregeld. Wij willen er u op wijzen dat voor de Brusselse agglomeratie de openingsuren gesteld zijn van 8 u. 30/9 u. tot 22 u. 30 en van 13 u. 30 tot 19 u. »; dat een tweede rondschrijven van hetzelfde verbond van 11 April 1951 nader bepaalt dat « om persoonlijke redenen of ingevolge plaatselijk gebruik de apotheek gedurende de normale openingsuren gesloten mag blijven maar dat de sluitingsuren van 12 u. 30 tot 13 u. 30

en van 19 u. tot 8 u. 30 steeds moeten nagekomen worden»; dat de tegenpartij opmerkt dat het verbond «Les Pharmaciens de Bruxelles» de 9/10e der in de Brusselse agglomeratie ingeschreven apothekers groepeerd en bevestigt dat ingevolge de verplichting, «om de openings- en sluitingsuren na te leven zoals deze door de conventies en tradities van het beroep geregeld zijn», de apotheken in de Brusselse agglomeratie tijdens de uren, door dat verbond vastgesteld, moeten gesloten zijn op straffe van tuchtmaatregelen tegen de in gebreke blijvende apothekers; dat de verzoekers de nietigverklaring eisen van de «disciplinaire maatregel» van 15 Maart 1951 voor zover hij verplicht tot naleving van de openings- en sluitingsuren «zoals deze door de conventies en tradities van het beroep geregeld zijn»; dat echter uit de middelen, door de verzoekers ingeroepen, blijkt dat de eis tot nietigverklaring alleen op de verplichte sluiting der apotheken op bepaalde uren betrekking heeft;

Overwegende dat de tegenpartij aanvoert dat de eis buiten de bevoegdheid van de Raad van State valt omdat de Hoge Raad van de Orde der Apothekers niet in een openbare dienst voorziet en omdat hij niet onder de leiding of het gezag van de openbare besturen staat noch daarvan afhangt, en dus volledige onafhankelijkheid geniet; dat hij derhalve niet is een administratieve overheid in de zin van artikel 9 van de wet van 23 December 1946;

Overwegende dat de Orde der Apothekers bij de wet van 19 Mei 1949 is opgericht om «een bepaald onderdeel van het algemeen welzijn te verzorgen», zoals blijkt uit het verslag aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers; dat volgens artikel 2 van de wet geen apotheker het beroep mag uitoefenen, indien hij niet vooraf zijn inschrijving op de provinciale lijst der Orde verkregen heeft; dat sommige leden van de Raden der Orde aangewezen worden door de Koning, die de regelen inzake verkiezing der overige leden vaststelt en het aantal leden van de provinciale raden bepaalt; dat de wet de wijze van beraadslagen en beslissen en het gebruik der talen in de raden bepaalt; dat volgens artikel 5 van de wet de Raden der Orde zorgen voor de naleving van de pharmacologische plichtenleer, de eer, de eerlijkheid en de waardigheid van en de geheimhouding door de leden der Orde, in of naar aanleiding van de uitoefening van het beroep; dat zij volgens hetzelfde artikel aan de leden der Orde alle bedrijvigheid kunnen verbieden, die onverenigbaar is met de eerlijke uitoefening van de artseneijunkunst; dat de wet van 19 Mei 1949 verder in artikel 3 de verschillende Raden der Orde als gezagsorganen bestempelt en in artikel 11 de bevoegdheden van de Hoge Raad der Orde bepaalt, welke uitsluitend van reglementaire en administratieve aard zijn; dat hieruit blijkt dat de Hoge Raad van de Orde der Apothekers een administratieve overheid is in de zin van artikel 9 van de wet van 23 December 1946;

Overwegende dat de tegenpartij verder betoogt dat de bestreden beslissing een disciplinaire maatregel is, dat zij als zodanig in de titel is aangekondigd en dat zij dit karakter niet verliest doordat zij niet voor het geval van een bepaalde persoon is genomen maar regelen stelt die op alle leden der Orde toepassing moeten vinden, dat krachtens het bepaalde in de wet de tuchtmaatregelen van de Raden van de Orde der Apothekers onder het toezicht van het Hof van Verbreking staan en dat de Raad van State derhalve niet bevoegd is om daarvan kennis te nemen;

Overwegende dat de naam de aard van de beslissing niet wijzigt; dat uit de gebiedende en algemene bewoordingen van de vier opgegeven beginselen blijkt dat de bestreden beslissing geen disciplinaire maat-

regel is maar wel een reglement, waarin gebods- en verbodsbepalingen zijn neergelegd die voor een tucht-vordering vatbaar zijn; dat volgens de artikelen 11 en 122 van de wet van 19 Mei 1949 alleen de beslissingen van de gemengde raden van beroep aan het Hof van Verbreking kunnen worden voorgelegd en dat de gemengde raden van beroep enkel kennis nemen van de beslissingen van de in iedere provincie ingestelde Raden der Orde; dat de wetgever geen beroep bij het Hof van Verbreking heeft opengesteld tegen de beslissing van de (Hoge) Raad der Orde en zulks hierdoor te verklaren is dat de bevoegdheid van de Hoge Raad alleen van reglementaire en administratieve aard is; dat wanneer de Raad van State uitspraak doet over een beroep tot nietigverklaring van een beslissing van de Hoge Raad der Orde, hij geen inbreuk maakt op de bevoegdheid van het Hof van Verbreking;

Overwegende wel is waar dat de tegenpartij aanvoert dat de bestreden akte niet het karakter van een beslissing heeft, aangezien zij eenvoudig reeds bestaande deontologische regelen in herinnering brengt, waarvan de niet-naleving de toepassing van tuchtstraffen met zich kan brengen, dat zij dus niet is een voor vernietiging vatbare akte in de zin van artikel 9 van de wet van 23 December 1946;

Overwegende dat de apothekers, zoals de geneesheren, ingevolge het beroepsmonopolie dat de wet hun toekent, verplicht zijn op ieder uur van de dag en van de nacht aan de zieken hulp te verstrekken; dat niet wordt betwist dat de apothekers zich vóór de oprichting van de Orde meestal van die verplichting kweten door een vrijwillige wachtbeurt te organiseren; dat de zekerheid voor de zieken, bij de apothekers van wacht de nodige geneesmiddelen te vinden, de andere apothekers gelegenheid gaf om zonder aan hun plicht te kort te komen, hun werkzaamheid na bepaalde uren te onderbreken, maar dat het op zichzelf geen beroepsfout was, hun werkzaamheid na die uren voort te zetten; dat inzake sluitingsuren geen tradities worden ingeroepen;

Overwegende anderzijds dat volgens de memorie van antwoord van de tegenpartij de bestreden beslissing «de apothekers op straffe van tuchtmaatregelen verplicht, de dienstregeling waarmede de meerderheid instemde, na te leven»; dat zij er dus niet enkel aan herinnert, dat degenen die de conventies vrij hebben aanvaard, ook verplicht zijn ze na te komen, maar er toe strekt, aan alle apothekers regelen op te leggen welke door de meerderheid onder hen zijn aanvaard; dat zodanige akte het karakter heeft van een beslissing, welke op grond van artikel 9 van de wet van 23 December 1946 aan de Raad van State kan worden voorgelegd;

Overwegende dat de tegenpartij eveneens aanvoert dat de verzoekers, met uitzondering van de eerste verzoeker, niet doen blijken van een belang in de zin van artikel 11 van de wet van 23 December 1946; aangezien zij geen apotheker zijn en de bestreden akte alleen voor de apothekers geldt;

Overwegende dat de verzoekers, om bij de Raad van State beroep te kunnen instellen, van een rechtstreeks en persoonlijk belang moeten doen blijken; dat de verzoekers wier belang wordt betwist, allen eigenaar van apotheken zijn; dat de bestreden akte niet uitsluitend betrekking heeft op de werkzaamheid van de apothekers, die er in bestaat aan het publiek geneesmiddelen te verstrekken, maar de sluiting van de apotheken oplegt, hetgeen even goed de eigenaars van apotheken aanbelangt; dat de verzoekers doen blijken van een belang in de zin van artikel 11 van de wet van 23 December 1946;

Overwegende dat de vijfde en de zesde verzoeker

hun verzoekschrift hebben ingediend meer dan zestig dagen na van de bestreden akte kennis te hebben gekregen; dat zij bij schrijven van 17 April 1951 de Hoge Raad nadere toelichting over de draagwijdte van die akte hebben gevraagd en dat hun op 23 Juni 1951 is geantwoord; dat een vraag om nadere toelichting over de draagwijdte van een reglement niet tot gevolg heeft de termijn, gesteld in artikel 4 van het besluit van de Regent van 23 Augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling administratie van de Raad van State, te stuiten; dat de verzoekende partijen verklaren hun beroep in te stellen «in de eerste plaats in eigen naam en ook als tussenkomende partij in het reeds op 7 Mei 1951 door de heer Emile Wesmael ingediende beroep»; dat het verzoek tot tussenkomst ontvankelijk is;

Overwegende, wat de grond betreft, dat verzoekers aanvoeren dat de bestreden beslissing met machtsoverschrijding is genomen omdat, al heeft de wetgever de Hoge Raad bevoegdheid verleend om deontologische regelen te stellen, hij hem niet gemachtigd heeft de sluiting van de apotheken op bepaalde uren op te leggen en ook omdat de Raad, wanneer hij de naleving van de door de beroepsverenigingen vastgestelde openings- en sluitingsuren oplegde, zijn bevoegdheid aan die groeperingen overgedragen heeft;

Overwegende dat de tegenpartij betoogt dat de regelen, welke de bestreden beslissing stelt, deontologische regelen zijn, dat het recht van de Raad om een wachtbeurt en dienvolgens openingsuren op te leggen niet wordt betwist, dat de Raad derhalve bevoegd is om sluitingsuren vast te stellen daar deze laatste maatregel slechts een tegenhanger is van de eerste, dat, ter compensatie van de buitengewone prestaties in verband met de wachtdienst, de apotheker op andere uren zijn apotheek moet kunnen sluiten maar dat die sluiting, om hem geen nadeel toe te brengen, door een verhoging van ontvangsten gedurende de wachtdienst gecompenseerd moet worden, wat alleen door de sluiting van de andere apotheken kan worden bekomen, dat de wetgever de Orde heeft willen in staat stellen tegen de commercialisatie van het apothekersberoep op te komen.

Overwegende dat uit de stelling van de tegenpartij volgt dat de verplichting door de Hoge Raad van de Orde opgelegd, om alle apotheken op bepaalde uren te sluiten, tot doel heeft de cliënteel naar de apothekers van dienst te richten en deze een verhoging van ontvangsten te waarborgen om de hun opgelegde last te compenseren; dat zowel uit de tekst van de artikelen 5 en 11 van de wet van 19 Mei 1949 als uit de parlementaire voorbereiding ervan blijkt dat de Hoge Raad van de Orde niet bevoegd is om zich met de materiële belangen van de apothekers en nog minder van de apotheken in te laten; dat het wel juist is, wat de tegenpartij beweert, dat de wetgever door de oprichting van de Orde tegen de commercialisatie van het beroep heeft willen opkomen, maar dat hij op duidelijke wijze in artikel 5 van de wet aangegeven heeft hoe de Orde in die zin kan optreden! dat hij aan de Raden van de Orde bevoegdheid verleent «aan de leden der Orde alle bedrijvigheid te verbieden, die onverenigbaar is met de eerlijke uitoefening van de artsensijde afbreuk kan doen aan de achting voor de apothekers»; dat in deze tekst geen grond ligt voor de bestreden beslissing; dat deze beslissing niet de deontologie tot voorwerp heeft maar wel het commercieel gedeelte van de uitoefening van het apothekersberoep; dat de wet aan de Hoge Raad van de Orde geen bevoegdheid verleent om zodanige beslissing te nemen;

Overwegende wel is waar dat de tegenpartij aan-

voert, dat ter zake geen machtsoverschrijding zou voorhanden zijn, omdat de Hoge Raad de openings- en sluitingsuren niet zelf heeft vastgesteld, maar die uren verplicht heeft gesteld, die door de verenigingen, welke de overgrote meerderheid der apothekers groepeerden, waren aanvaard; dat ter zake geen overdracht van bevoegdheid heeft plaats gehad maar dat, «evenals de beslissingen genomen in de werklidensyndicaten, beslissend zijn voor de door de paritaire comité's aangenomen oplossing, zonder dat de syndicaten enige wettelijke macht hebben, evenzo de beslissingen, genomen door de verenigingen, die de meerderheid van de apothekers vertegenwoordigen, er toe leiden dat door het volgen van bepaalde praktijken, de modaliteiten van een beroepsverplichting worden vastgesteld»;

Overwegende dat wanneer de Koning in bepaalde omstandigheden aan een beslissing van een paritair comité bindende kracht kan verlenen, zulks geschiedt krachtens een wetsbepaling die hem daartoe uitdrukkelijk machtigt; dat de wet van 19 Mei 1949 aan de Hoge Raad van de Orde der Apothekers geen enkele bevoegdheid van dezelfde aard verleent;

Overwegende dat de Hoge Raad van de Orde der Apothekers, door bindende kracht te verlenen aan conventies betreffende de sluiting der apotheken, de macht, hem bij de wet van 19 Mei 1949 verleend, te buiten is gegaan;

Besluit :

Artikel 1. Het verzoek ingediend door de Kliniek César De Paepe en het «Office des pharmaciens coopératives de Belgique» wordt verworpen; de eis tot tussenkomst, door dezelfde verzoekers ingediend, wordt ingewilligd.

Artikel 2. De beslissing, door de Hoge Raad van de Orde der Apothekers op 15 Maart 1951 genomen, wordt vernietigd voor zover zij de naleving van de sluitingsuren verplicht stelt.

Artikel 3. Dit arrest zal in zijn geheel worden bekendgemaakt in dezelfde vorm als de vernietigde beslissing.

Artikel 4. De kosten, bepaald op 1200 frank, komen tot een beloop van 900 frank ten laste van de Orde der Apothekers en tot een beloop van 300 frank ten laste van de Kliniek César De Paepe en van het «Office des pharmaciens coopératives de Belgique».

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer. — 21 November 1952.

Voorzitter : M. Van Dyck.

Raadsheren : M.M. Hodum en Mechelynck-Masson.

Advocaat-generaal : M. Stryckmans.

Advocaten : Mrs Van Baarle en Sneyers.

Echtscheiding. — Verstekvonnis wegens nalatigheid om te concluderen. — Verzettermijn bepaald bij art. 248 B.W.

De verzettermijn tegen een wegens nalatigheid om te concluderen bij verstek gewezen vonnis is bepaald bij art. 248 B.W., niet bij art. 157 Rv.

Slachmuylers t/ Van Boom.

Gezien namelijk de in regelmatige vorm overgelegde uitgifte van een vonnis dd. 4 October 1950 bij verstek en van een vonnis dd. 21 Mei 1951 op tegenspraak door

de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen geweest, alsook de op 23 Juni 1951 betekende akte van hoger beroep;

Overwegende dat dit hoger beroep regelmatig is naar de vorm en tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat het hierboven vermeld vonnis van 21 Mei 1951 beslist heeft, dat het verzet tegen het verstek-vonnis niet ontvankelijk is en dat het vonnis van 4 October 1950 zijn volle uitwerking zal behouden;

Wat de ontvankelijkheid van het verzet wegens te late betekening betreft :

Overwegende dat bij het onderzoek van de aangevoerde tegenstrijdigheid tussen de bepalingen van art. 248 van het burgerlijk wetboek en die van art. 157 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, als hoofdcriterium dient aanvaard te worden de bedoeling van de wetgever, die het Koninklijk besluit N° 239 van 7 Februari 1936 uitvaardigde, om de procedure in echtscheidingszaken te vereenvoudigen; dat een der voornaamste middelen om dit doel te bereiken de afschaffing was van het verplichtend stellen van een pleitbezorger; dat met het oog op dit nagestreefde doel, het als niet-aanmemelijk voorkomt dat dezelfde wetgever, in art. 8 van het Koninklijk besluit N° 300 van 30 Maart 1936, deze bedoeling zou hebben willen vrijdelen door op minder dan drie maanden afstand, de partij die geen pleitbezorger zou gesteld hebben te onderschikken (sic) aan de partij die tot dergelijke aanstelling zou overgegaan zijn; dat zodanige tegenstrijdigheid niet verondersteld kan of mag worden;

Overwegende dat desondanks partijen impliciet akkoord zijn dat het Hof het geding tot zich zou trekken;

Wat betreft de ontvankelijkheid van het verzet wegens onvoldoende motivering :

Overwegende dat geïntimeerde beweert dat het verzet tegen het vonnis in dato 4 October 1950 op onvoldoende wijze werd gemotiveerd;

Overwegende dat de desbetreffende door appellant aangevoerde grieven dienen onderzocht te worden met het oog op de bepaling van art. 161 van het wetboek van burgerlijk rechtspleging;

Overwegende dat appellant, ter staving van zijn verzet zich beperkt tot de blote bewering dat de rechtspleging vanaf een zeker ogenblik niet geldig zou zijn; dat moet erkend worden dat dergelijk broos middel op een door niets gestaafde verklaring berust en aldus al te vaag voorkomt om aan de vereisten van bovenvermeld artikel te beantwoorden;

Overwegende dat appellant ook nog in zijn verzoek gewag maakt van een verzoening die tussen partijen zou tot stand gekomen zijn; doch dat dit middel ook voor de eerste maal wordt aangevoerd en ontbloomt is van de gewenste stiptheid en onvoldoende gemotiveerd is om in acht te worden genomen;

Overwegende dat de in het verzoek voorkomende verwijzing naar de betwisting der aangevoerde grieven tijdens de procedure tot echtscheiding van geïntimeerde aan nauwkeurigheid te wensen overlaat, daar ze in gebreke blijft de procedureakten aan te wijzen waarin die betwisting wordt uiteengezet; dat hier ook het verzoek niet beantwoordt aan de bepalingen van art. 161;

Om deze redenen :

Het Hof,

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende, gelet op art. 24 der wet van 15 Juni 1935, gehoord ter open-

bare terechtzitting in zijn eensluidend advies de Heer Stryckmans, Advocaat-Generaal; ontvangt het hoger beroep, en rechtdoende, doet het vonnis dd. 21 Mei 1951 te niet; hervormende, verklaart het verzet ontvankelijk; voor het overige, trekt de zaak tot zich daar zij in staat van wijzen is; zegt dat het verzet nietig is bij gebreke van voldoende motiveringen en dat dienvolgens het vonnis van 4 October 1950 zijn volle uitwerking zal hebben; verwijst appellant in de kosten van het vonnis van 21 Mei 1951 evenals in de kosten van het hoger beroep.

NOOT: Het vernietigde vonnis van de Burgerlijke Rechtbank te Antwerpen, dd. 21 Mei 1951, verscheen in het R.W. 1950/51, 1612 v.v., met noot van R. Jacobs.

Verg. verder i.v.m. dit vraagstuk Hof Brussel, 3 Maart 1951, met noot van V. d. P., R. W. 1950/51, (606 v.v.) en Hof Gent, 7 December 1950, R.W. 1950/51, 1608.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 23 April 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. Van Malleghem en De Vreese.

O. M. : M. Matthys, substituut-procureur-generaal.

Advocaten : Mrs Claus en De Cuyf.

Burgerlijke Rechtsvordering. — Verzet en hoger beroep. — Ontvankelijkheid van het hoger beroep, ingesteld tegen een verstekvonnis, tegen hetwelk reeds door de appellant verzet was gedaan, doch op een tijdstip, dat over dat verzet nog niet was beslist.

Ontvankelijkheid van het hoger beroep, ingesteld tegen een verstekvonnis, tegen hetwelk reeds door appellant verzet was gedaan, doch op een tijdstip, dat op dat verzet nog geen uitspraak was gedaan.

Ten aanzien van die ontvankelijkheid dient een redelijk compromis te worden aanvaard tussen de regel « electa una via non datur recursus ad alteram » en de andere grondregel, die eveneens in de mate van het mogelijke moet worden in acht genomen, nl. het recht van de partij op verdediging in twee instanties.

Reeds onder werking van artikel 455 (oud) Rv. was een gedeelte van de doctrine en van de rechtspraak van oordeel, dat, zo in de verzetsprocedure de gedaagde in verzet een exceptie van niet-ontvankelijkheid, te late indiening of nietigheid van het verzet opwierp, de eiser in verzet, ten einde zijn rechten te bewaren, hoger beroep kon instellen, ook vooraleer over het verzet uitspraak was gedaan en zelfs zonder dat hij afstand had gedaan van dit verzet. Zo in de geest van art. 455 (oud) R.v. (dat verbod om hoger beroep in te stellen gedurende de termijn van verzet) het cumuleren van de twee rechtsmiddelen (verzet en hoger beroep) ondubbelzinnig verboden was, zodat de hiervoren vermelde mening betwistbaar was, maakt het nieuw artikel 22 van het Koninklijk Besluit van 30 Maart 1936, dat de tegenovergestelde regel stelt, zulke interpretatie niet noodzakelijk, zodat er thans meer dan voorheen redenen zijn om aan te nemen, dat dit cumulatieve verbod niet in al zijn strengheid dient te worden toegepast.

In het licht van het nieuw artikel 455 Rv. moet derhalve het hoger beroep ontvankelijk worden ge-

acht, zelfs na gedaan verzet en voor dat op dit verzet uitspraak is gedaan, wanneer de eiser in verzet gronden heeft om te vrezen, dat zijn verzet gevaar loopt niet-ontvankelijk of nietig te worden verklaard.

P.V.B.A. «Fecula» t/ Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen.

Advies van het O.M.

Het hoger beroep van de P.V.B.A. «Fecula», handelsvennootschap in vereffening, is gericht tegen een verstekvonnis dd. 10 April 1951, uitgesproken door de Rechtbank van Koophandel te Aalst, waarbij deze vennootschap op rechtsvordering, ingesteld door de N.M.B.S. veroordeeld werd aan de oorspronkelijke aanlegster een bedrag groot 196.068,40 frank, te betalen, zijnde het door de oorspronkelijke verweerster verschuldigde saldo ener rekening betreffende het vervaardigen door deze laatste in 1944-'45 van aardappelbloem, bestemd voor de cantines van de N.M.B.S. dewelke daartoe aan «Fecula» de nodige hoeveelheden aardappelen en brandstof verschaften.

I. — Wat de ontvankelijkheid van het hoger beroep betreft :

Het verloop van de procedure geschiedde als volgt :

a) Vonnis bij verstek bij gebrek aan besluiten van de oorspronkelijke verweerster : dd. 10 April 1951;

b) Bewarend beslag ten laste van «Fecula» op grond van een bevelschrift, verleend door de heer Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Aalst: 21 Mei 1951;

c) Betekening van het verstekvonnis dd. 10 April 1951 aan «Fecula» met bevel tot betaling : 14 Juni 1951;

d) Uitvoerend beslag op grond van voormeld vonnis : 19 Juni 1951;

e) Verzet van de P.V.B.A. «Fecula» en haar vereffenaar tegen voormeld verstekvonnis : 29 Juni 1951;

f) Tussen 29 Juni en 1 Augustus 1951 : besluiten van oorspronkelijke aanlegster, verweerster in verzet, strekkende tot het niet-ontvankelijk verklaren van het verzet wegens gebrek aan motivering van de verzetsakte;

g) Hoger beroep door P.V.B.A. «Fecula» en haar vereffenaar tegen het verstekvonnis dd. 10 April 1951 : 13 Augustus 1951.

h) Vonnis op tegenspraak op verzet : 4 September 1951, waarbij de akte van verzet nietig verklaard wordt, bij gebrek aan motivering van dit verzet (artikel 437 Wetb. v. Burg. Rechtsv.).

Uit deze samenvatting dient het volgende te worden onthouden :

1) Het hoger beroep tegen het verstekvonnis dd. 10 April 1951, aan de oorspronkelijke verweerster betekend op 14 Juni 1951, werd binnen de wettelijke termijn en dus tijdig ingesteld;

2) Het hoger beroep werd ingesteld tegen een verstekvonnis, toen reeds tegen datzelfde vonnis verzet was aangetekend, doch nadat de niet-ontvankelijkheid van dit verzet wegens gebrek aan motivering van de verzetsakte door de oorspronkelijke aanlegster bij besluiten vóór de Rechtbank was opgeworpen, en ten slotte vóór dat door de Rechtbank nopens dit verzet beslist werd;

3) Tegen dit vonnis, waarbij de akte van verzet nietig verklaard werd bij gebrek aan motivering

(4 September 1951), werd geen hoger beroep ingesteld.

Uit het feit dat appellante eerst verzet tegen het vonnis bij verstek heeft gedaan, vervolgens tegen ditzelfde vonnis hoger beroep heeft ingesteld, besluit geïntimeerde dat dit hoger beroep niet ontvankelijk is.

Deze opwerping verdient een nader onderzoek :

A. — Er is, naar ons oordeel, een eerste reden van niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep, die van de hand dient te worden gewezen, te weten : dat door haar toevlucht te nemen binnen de wettelijke termijnen tot de procedure van het verzet tegen het verstekvonnis dd. 10 April 1951, de oorspronkelijke niet verschenen verweerster haar rechtsmiddel — of, zoals doorgaans met een verkeerde uitdrukking gezegd wordt, haar «verhaal» — tegen dit verstekvonnis zou hebben uitgeput en derhalve niet meer vermog naderhand tegen ditzelfde vonnis hoger beroep in te stellen, zo de termijnen daartoe niet verstreken zijn.

Verscheidene gerechtelijke beslissingen (zie o.m. Brussel, 12 Augustus 1878, Pas. 1879, II, 17, B. J. 1978, 1431) schijnen nochtans deze volstreekte stelling van niet-ontvankelijkheid te hebben aanvaard. Om alleen de jongste dezer beslissingen aan te halen, vermelden wij o.m. twee arresten, gewezen door de 4e Kamer van het Hof van Beroep te Brussel, dd. 14 Mei 1949 en 10 Juni 1950 (J. T., Notes de Procédure Civile van Georges Lermusiaux, 1949, blz. 381, en 1950, blz. 564).

De aandacht dient echter onmiddellijk te worden gevestigd op het feit, dat deze rechtspraak telkens het geval betreft waarin het verzet ongegrond verklaard werd, doch geenszins het geval waarin dit verzet niet-ontvankelijk verklaard werd wegens te late indiening of onregelmatigheid, of nietig verklaard wegens gebrek aan motivering van de akte van verzet.

Moest ook in deze laatste gevallen, waarin de grond van de zaak niet onderzocht werd, tot de niet-ontvankelijkheid van het recht tot hoger beroep tegen het verstekvonnis besloten worden, terwijl de beroepstermijnen met betrekking tot dit verstekvonnis niet verstreken zijn, zo zou de niet verschenen verwerende partij — aanlegster in verzet — ten slotte onrechtmatig beroofd worden van de tweede graad van jurisdictie, waarop zij principieel recht heeft.

Wij menen dan ook dat het hoger beroep tegen een verstekvonnis wel ontvankelijk is, wanneer het binnen de wettelijke termijn is ingesteld, ondanks het tegen ditzelfde vonnis gedane verzet op voorwaarde dat dit hoger beroep dan ingesteld weze NA het vonnis op verzet en dat dit laatste vonnis zich ertoe beperkt hebbe het verzet *niet ontvankelijk of nietig* te verklaren. (Zie : Beltjens : Code de Proc. Civ., B. I, sub. artikel 455, n° 16 en de daarin aangehaalde rechtspraak.

B. — Het is nochtans opmerkelijk dat de hierboven bedoelde gebeurtenheid zich doorgaans maar zelden zal voordoen, omdat in de meeste gevallen de termijn van hoger beroep tegen het vonnis bij verstek zal verstreken zijn vooraleer de Rechtbank uitspraak zal hebben gedaan op het verzet.

Derhalve rijst de vraag of, ten einde dit euvel te keer te gaan, de oorspronkelijke niet-verschenen verwerende partij, die tegen het verstekvonnis verzet heeft gedaan, hoger beroep tegen dit verstekvonnis binnen de wettelijke termijn vermog in te stellen, vooraleer de Rechtbank op dit verzet uitspraak heeft gedaan?

Zulks is hetgeen appellante in deze zaak gedaan heeft.

Op het eerste zicht geldt een de openbare orde

rakend grondbeginsel in zake burgerlijke procedure dat hetzelfde geschil tezelfdertijd niet vóór twee verschillende rechtsmachten aanhangig kan gemaakt worden. Hieruit volgt dat zo de oorspronkelijke niet verschenen verwerende partij door het door haar gedaan verzet het geschil vóór de eerste rechter, die door zijn verstekvonnis aan het geding een einde stelde, opnieuw, en althans voorlopig, aanhangig heeft gemaakt, zij hetzelfde geschil bij wijze van hoger beroep niet mag onderwerpen aan het Hof, zolang geen definitieve beslissing op het gedane verzet gegeven werd.

Weliswaar, zo de Rechtbank het verzet niet ongegrond, doch alleen niet ontvankelijk ofwel te laat gedaan, ofwel nietig mocht verklaren, zou aldus het verstekvonnis definitief worden en het rechtsmiddel van hoger beroep niet meer mogelijk zijn. Zulks is echter een gevolg van de vrije keus, die de oorspronkelijk niet verschenen verwerende partij op eigen risico gedaan heeft tussen de twee rechtsmiddelen welke tegen het vonnis bij verstek voor haar open lagen. Dit gevolg zou zij kunnen vermeden hebben door afstand te doen van haar verzet. Door dit verzet echter te handhaven en door het geding vóór de Rechtbank door te drijven heeft zij zich zelf de weg van het hoger beroep afgesneden, vooraleer op haar verzet door de Rechtbank definitief uitspraak gedaan werd.

Deze principes van het cumulatieverbod van twee verschillende gewone rechtsmiddelen — het verzet en het hoger beroep — tegen dezelfde rechterlijke beslissing worden door de oude rechtsleer en de rechtspraak gehandhaafd. (Zie o.m. Bonfills, n° 1378; Van Bauwel, B. II, n° 676; Luik, 7 Juli 1815, Pas. 1815, 433; Luik, 30 December 1815, Pas. 1815, 556; Brussel, 22 September 1832, Pas. 1832, 259; Luik, 21 Februari 1849, Pas. 1849, II, 272; Luik, 6 Januari 1887, Pas. 1888, II, 224; B. J. 1888, 6576; Brussel, 1 Februari 1911, Pas. 1911, II, 95; P. P. 1911, 510.) Zij zijn nochtans ingegeven door de geest van het *oude artikel 455* van het W. v. Burg. Rechtsv., waarbij bepaald werd dat « het hoger » beroep tegen de voor verzet vatbare vonnissen niet » ontvankelijk zal zijn gedurende de termijn van verzet ».

In dit verband dient te worden opgemerkt dat :

1) ingevolge het oude artikel 645 van het Wetboek van Koophandel van 1808, « het hoger beroep tegen de vonnissen, gewezen in handelszaken, » op de dag zelf van het vonnis kan worden ingesteld », zodat het oude artikel 455 van het W. v. Burg. Rechtsv. vroeger nooit van toepassing geweest is in handelszaken. (Zie : Gent, 21 Maart 1904, Pas. 1904, II, 271);

2) artikel 455 van het W. v. Burg. Rechtsv. vervangen werd door het artikel 22 van het Koninklijk Besluit n° 300, dd. 30 Maart 1936, van toepassing in handelszaken ingevolge artikel 48 van hetzelfde Koninklijk Besluit, en waarbij bepaald wordt dat « het hoger beroep tegen de voor verzet vatbare vonnissen ontvankelijk zal zijn gedurende de termijn van verzet », zodat gans de economie van het oude artikel 455 van het W. v. Burg. Rechtsv. omgekeerd werd.

Hieruit willen wij natuurlijk geenszins afleiden dat het cumulatieverbod van verzet en hoger beroep tegen dezelfde rechterlijke beslissing impliciet afgeschaft of ingetrokken werd; dit principe blijft niettemin steeds ten grondslag liggen aan onze burgerlijke procedure. (Zie : Braas : Précis de Proc. Civile, B. II, n° 1193, blz. 621.)

Wat wij nochtans wel menen als een niet klaarblijkend ongegronde beschouwing te moeten naar voren brengen is het feit, dat de bepalingen van het oude artikel 645 van het W. v. Koophandel en vooral van het thans sedert 1936 veranderde artikel 455 van

het W. v. Burg. Rechtsv. meer kracht hebben bijgezet aan een stelling, die reeds vroeger ondanks de bevoordingen van het oude artikel 455, ingang gevonden had in de rechtsleer en de rechtspraak, nl. dat : in geval de oorspronkelijke verstekmakende niet verschenen partij, die tegen het vonnis bij verstek verzet heeft aangetekend, meent of er zich van bewust is — b.v. in verband met de door de tegenpartij opgeworpen middelen — dat haar verzet van aard is niet-ontvankelijk of nietig te worden verklaard, zij tot bewaring van haar rechten en natuurlijk binnen de wettelijke termijn hoger beroep kan instellen tegen het verstekvonnis waartegen verzet, vooraleer nopens dit verzet definitief uitspraak gedaan werd, waarbij het onderzoek van het geschil door de rechter in hoger beroep gebeurlijk kan worden verdaagd tot na de uitspraak van de Rechtbank omtrent het verzet.

Deze zienswijze, welke heel wat meer genuanceerd is dan de stipte toepassing van het hoger bedoelde cumulatieverbod in gans haar strenge en soms niet steeds te rechtvaardigen gevolgen, blijkt tevens heel wat meer in overeenstemming te kunnen gebracht worden met de eerbied voor het principieel verdedigingsrecht op de twee gewone trappen van jurisdictie. (Zie : Rép. Prat. Dr. Belge, V° Appel en matière civile et commerciale, n° 1, en de daarin aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.) Garsonnet (B.V., blz. 492) heeft trouwens — en wel nog onder de werking van het oud artikel 455 van het W. v. Burg. Rechtsv. — deze stelling reeds tot de zijne gemaakt; hij schrijft o.m. : « L'article 455 défend d'interjeter appel après avoir » formé opposition et alors qu'elle est encore pendante, » car, du moment qu'on la forme, il faut qu'elle suive » son cours et le défaillant ne peut la désister ni s'en » désister expressément, car le désistement, expres » ou tacite, remet les choses dans leur état primitif, » l'opposition dont on s'est désisté redevient possible » et tant qu'elle l'est, l'appel n'est pas recevable. Il » faudrait supposer pour qu'il en fut autrement une » opposition, non recevable, c.-à-d. a) tardive ou irrégulière; b) formée, en cas de défaut faute de conclusion, à un moment trop rapproché de l'expiration » du délai de huitaine pour pouvoir être recommencée » en temps utile, ou suivie en cas de défaut faute de comparaitre, d'actes d'exécution qui empêchent de la former désormais.

» Il est permis, dans ces deux cas, de se désister de l'opposition pour interjeter immédiatement appel, et » même d'appeler sur-le-champ, sans s'être formellement désisté. »

Dezelfde zienswijze werd naderhand verdedigd door de opstellers van het Rép. Prat. du Dr. Belge, V° Appel en matière civile et commerciale, n° 267 (opgesteld onder de werking van het oude artikel 455 van het W. v. Burg. Rechtsv.), waar verscheidene rechterlijke beslissingen in die zin worden aangehaald. (Zie o.m. : Brussel, 31 Juli 1844, Pas. 1845, II, 95, en B.J. 1845, 310; Grenoble, 25 Maart 1898, D. P. 1900, II, 43 en de noot), en later, onder de werking van het nieuwe artikel 455, V° Procédure Civile, n° 426.

Dienvolgens is, op de keper beschouwd, de door geïntimeerde opgeworpen regel « una electa via non datur recursus ad alteram » in verband met de niet-ontvankelijkheid van het hoger beroep niet van zo volstrekke toepassing als men zulks op het eerste zicht wel zou kunnen denken.

In de onderhavige zaak kan immers een keus gedaan worden tussen twee stellingen :

a) ofwel de stipte toepassing van het volstrekke cumulatieverbod van verzet en hoger beroep, zolang de Rechtbank op het verzet geen uitspraak gedaan

heeft, met het gevolg dat het hoger beroep, ingesteld op 13 Augustus 1951, tegen het verstekvonnis dd. 10 April 1951, terwijl over het daartegen gedane verzet eerst beslist werd op 4 September 1951, niet-ontvankelijk zou dienen te worden verklaard, zoals geïntimeerde zulks vordert;

b) ofwel, aannemende dat appellante, oorspronkelijke niet-verschenen verweerster en aanlegster in verzet, er zich van bewust was, dat haar verzet wegens een blijkbaar reden van niet-ontvankelijkheid — het gebrek aan motivering van de akte van verzet — nietig zou verklaard worden bij een vonnis dat echter zou uitgesproken worden na het verstrijken van de termijn van hoger beroep tegen het verstekvonnis, waartegen verzet, en daarom daags vóór het verstrijken van bedoelde termijn van hoger beroep dit laatste rechtsmiddel heeft ingesteld ten einde haar recht op de tweede trap van jurisdictie te bewaren en aldus het berechten van de grond van het geschil toch op tegenspraak te verzekeren.

De algemene tendenz van de hedendaagse wetgever in zake burgerlijke rechtsvordering, reeds tastbaar tot uiting gekomen in het Koninklijk Besluit n° 300, dd. 30 Maart 1936, waardoor hij o.m. het principe van het oude artikel 455 van het W. v. Burg. Rechtsw. gans omkeerde — en vooral de bezorgdheid aan de rechtzoekenden de uitoefening te verzekeren van hun recht op de tweede trap van jurisdictie, daar waar zulks wettelijk mogelijk is of niet blijkbaar onmogelijk, leiden er ons toe eerder de tweede stelling te aanvaarden dan de eerste, en derhalve tot de ontvankelijkheid van het hoger beroep te besluiten.

II. — Ten gronde :

Zo het Hof dit besluit meent te kunnen delen, zal het de gegrondheid moeten beoordelen van de « exceptio ad exhibendum », waartoe appellante haar verdediging tot nog toe beperkt, bewerende dat zij zelf en haar vereffenaar slechts mededeling ontving van de tussen partijen gevoerde briefwisseling, doch niet van de facturen en rekeningen, waarop de oorspronkelijke eis steunt.

Deze exceptie komt ons voor als zijnde vanwege appellante een zuiver verdragingsmiddel ten einde de naleving van haar verplichtingen zo lang mogelijk te verdagen.

Uit het onderzoek der overgelegde briefwisseling tussen partijen blijkt duidelijk dat het bedrag van het eindsaldo der schuldvordering, waarvan geïntimeerde de betaling eist, door appellante niet ernstig betwist, ja zelfs door haar onvoorwaardelijk erkend werd, vermits geïntimeerde op rekening van dit bedrag verscheidene afkortingen zonder voorbehoud heeft uitbetaald.

Deze bewering van geïntimeerde, anderzijds uitgedrukt in haar laatste besluiten vóór het Hof, werd bovendien door appellante niet tegengesproken, ook niet in vroegere besluiten vóór de eerste rechter.

Wij menen derhalve te mogen besluiten tot de afwijzing van de opgeworpen exceptie en verder van het hoger beroep als zijnde ongegrond.

J. Matthys.

Arrest

Overwegende dat het hoger beroep tegen het bestreden verstekvonnis dd. 10 April 1951 werd ingesteld op 13 Augustus 1951, i.e. toen huidige appellante tegen ditzelfde vonnis reeds verzet had gedaan (op 29 Juni

1951), maar nadat de oorspronkelijke eiseres, thans geïntimeerde, bij besluiten vóór de Rechtbank de niet-ontvankelijkheid van dit verzet (bij gebrek aan motivering der verzetsakte) had opgeworpen;

dat het hoger beroep nochtans werd ingesteld vóór dat de Rechtbank op dit verzet had uitspraak gedaan bij vonnis van 4 September 1951, tegen welk vonnis geen hoger beroep werd ingesteld;

Overwegende dat geïntimeerde de « niet-ontvankelijkheid of nietigheid » van het hoger beroep opwerpt op basis van de regel « electa una via excluditur altera »;

Overwegende dat het Hof vooreerst de mening deelt van dit gedeelte der rechtsleer en rechtspraak, dat aanneemt dat het hoger beroep tegen een verstekvonnis ontvankelijk is, ondanks een tegen hetzelfde vonnis ingesteld verzet, indien het hoger beroep werd ingesteld na het vonnis op verzet en indien dit laatste er zich toe beperkte het verzet niet ontvankelijk of nietig te verklaren, aangenomen dat de termijn van hoger beroep nog niet is verstrekken (wat veeleer zelden zal voorkomen). (Zie : Beltjens : C. de Pr. Civ., T. I, art. 455, n° 16 en de aldaar aangehaalde rechtspraak. Zie ook noot G. Lermusiau : onder Ber. Brussel, dd. 14 Mei 1949, J.T. 1949, p. 381);

Overwegende dat naar het oordeel van het Hof dezelfde oplossing dient aangenomen te worden indien appellant, zoals in huidige geval — ten einde de termijn van hoger beroep juist niet te zien verstrijken — zijn beroep heeft ingesteld vóór dat de Rechtbank uitspraak heeft gedaan op het verzet;

Overwegende immers dat, indien de Rechtbank het verzet slechts niet ontvankelijk, te laat ingesteld of nietig mocht verklaren, (er gevaar is dat in gevolge het verstrijken van de termijn het hoger beroep tegen het verstekvonnis intussen niet meer mogelijk en dit vonnis derhalve definitief zijn zou, zonder dat het vonnis op verzet de grond van de zaak heeft onderzocht, terwijl eiser in verzet anderzijds beroofd zou zijn van de tweede graad van jurisdictie, waarop hij in principe recht heeft;

Overwegende dat ten aanzien van de ontvankelijkheid van het hoger beroep een redelijk compromis dient te worden aanvaard tussen de regel « electa una via non datur recursus ad alteram » en deze andere grondregel in zake procesrecht, welke eveneens in de mate van het mogelijke dient te worden gevrijwaard, nl. die van het verdedigingsrecht ten gronde op de dubbele trap van jurisdictie;

Overwegende dat onder de werking van het oude artikel 455 W.B., een deel der rechtspraak aannam dat het cumuleren van verzet en hoger beroep tegen dezelfde rechterlijke beslissing (nl. het instellen van hoger beroep vóórdat over het gedaan verzet is uitgesproken) alleszins verboden was krachtens de grondregel der burgerlijke procedure, krachtens welke hetzelfde geschil niet tezelfder tijd vóór twee verschillende rechtsmachten aanhangig kan worden gemaakt (zie o.m. Ber. Brussel, 10 Februari 1911, Pas. 1911, II, 95);

Overwegende nochtans dat ook reeds onder de werking van het oud artikel 455 W.B. een deel althans der auteurs en der rechtspraak aanvaardde dat, indien in de verzetsprocedure de tegenpartij een exceptie van niet-ontvankelijkheid, te late indiening of nietigheid van het verzet opwierp, de eiser in verzet, ten einde zijn rechten te bewaren, hoger beroep kon instellen, ook vooraleer over het verzet uitspraak was gedaan en zelfs zonder afstand te hebben gedaan van dit verzet (Garsonnet et Cézard-Bru : Traité de Procédure Civile, T. V, n° 492; zie ook : Rép. Prat. de Dr. Belge, V° Appel en matière civile et commerciale, n° 267 en aangehaalde rechtspraak);

Overwegende dat, zo in de geest van het oude artikel 455 W.B. (dat verbodt hoger beroep in te stellen gedurende de termijn van verzet en waarvan het principe zelfs geacht werd van openbare orde te zijn) het cumuleren van de twee middelen van voorziening (verzet en hoger beroep) ondubbelzinnig verboden was, zodat de hierboven bedoelde verzachting betwistbaar was, het nieuw artikel 22 van het Koninklijk Besluit van 30 Maart 1936, dat de tegenovergestelde regel huldigt, zulke interpretatie niet noodzakelijk maakt, zodat er thans méér dan voorheen redenen zijn om aan te nemen dat dit cumulatieverbod niet in al zijn strengheid dient te worden toegepast;

Overwegende dat derhalve in het licht van het nieuw artikel 455 W.B., het hoger beroep ontvankelijk dient te worden geacht, zelfs na ingediend verzet en vóór dat op dit verzet gevonnist is, wanneer de eiser in verzet gronden heeft om te vrezen, dat zijn verzet ernstig gevaar loopt niet ontvankelijk of nietig te worden verklaard (Rép. Prat., Ve Procédure Civile, n° 486; contra (althans impliciet) : Braas : Précis de Proc. Civ., T. II, n° 1193; Van Bauwel : Burgerlijk Procesrecht, T. II, n° 676);

Ten gronde :

Overwegende dat de door appellante opgeworpen exceptio ad exhibendum, strekkend tot mededeling der facturen en rekening waarop de oorspronkelijke vordering steunt, klaarblijkend een louter vertragsmiddel is, waarop niet dient te worden ingegaan;

dat immers uit de medegedeelde briefwisseling blijkt dat appellante haar schuld herhaaldelijk en onvoorwaardelijk heeft erkend (zij trachtte weliswaar herhaaldelijk een middelmatig akkoord te bekomen nopens de betaling, maar betwistte daarbij nooit het bedrag noch de schuld; zie haar brief van 8 October 1946 : « accord amiable concernant le paiement de 231.068,40 francs ») (bedrag der oorspronkelijke dagvaarding), zie haar brief dd. 25 Maart 1947 : « tot volledige betaling »);

dat uit dezelfde briefwisseling blijkt dat zij zonder enig voorbehoud verscheidene afkortingen heeft betaald op het gevordere bedrag;

Overwegende dat om dezelfde redenen geen gevolg dient te worden gegeven aan haar verzoek de zaak te verwijzen naar een latere zitting om over de grond te besluiten;

Overwegende dat het hoger beroep ongegrond voorkomt;

Het Hof,

Om die redenen,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Wijzende op tegenspraak en op eensluidend advies van de heer substituut procureur-generaal J. Matthys, alle verdere en strijdige besluiten verwerpende,

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het ongegrond en verwijst appellante in de kosten van de aanleg.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

26 Juni 1951.

Voorzitter : M. De Groote.

Rechters : M.M. Devos en De Wulf.

Openbaare Ministerie : M. Langerock.

Advocaten : Mrs A. De Riemaecker en De Bisschop.

Levensonderhoud. — Bevelschrift krachtens artikel 214j B.W. — Executoriale titel.

Niet-ontvankelijkheid van een vordering, strekkende tot veroordeling tot betaling van een krachtens een bevelschrift ex artikel 214j B. W. verschuldigd bedrag, daar dit bevelschrift een voor ten uitvoerlegging vatbare titel is, immers tot de eigenlijke rechtspraak behoort.

Een veroordeling als gevorderd zou in strijd zijn met het « non bis in idem »-beginsel.

Coen t/ Thulie.

Overwegende dat de eis strekt tot het bekomen van een som van 53.000 frank wegens achterstallig onderhoudsgeld;

Dat dit bedrag gevorderd wordt in hoofddorde op grond van een schuldvordering, die zou ontstaan zijn tengevolge van een veroordeling van verweerder tot uitkering van een maandelijks onderhoudsgeld ten belope van 10.000 frank krachtens een bevelschrift, door de heer Voorzitter dezer Rechtbank, op voet van artikel 214j B.W. de 14e Juli 1950 gegeven, en subsidiair op grond van een beweerde aquiliaanse fout, van verweerder doordat hij door zijn wanbetaling schade heeft veroorzaakt ten belope van het gevorderde bedrag;

Overwegende dat verweerder vooreerst de ontvankelijkheid van de eis betwist en namelijk aanvoert dat bedoeld bevelschrift geen schuldvordering zou kunnen tot stand brengen en ten hoogste het bestaan van bepaalde rechten heeft erkend en anderzijds dat de eis strekt tot uitvoering door de Rechtbank van bedoeld bevelschrift, hetgeen het principe « non bis in idem » zou krenken;

Overwegende dat onderhavige vordering eigenlijk strekt tot de uitvoering door de Rechtbank van het bevelschrift dd. 14 Juli 1950 voornoemd;

dat immers eiseres het « rechterlijk contract » eerst heeft aangeknoopt, nadat ze aan verweerder vooraf sommatie had gedaan tot betaling van het saldo-onderhoudsgeld, haar volgens dit bevelschrift verschuldigd, en dat ze anderzijds de subsidiaire vordering doet steunen op de fout van verweerder, bestaande in de niet-naleving van hetzelfde bevelschrift;

Overwegende dat eiseres nochtans door voornoemd bevelschrift over een voldoende titel beschikt, welke zij kan uitvoeren, hetzij door rechtstreeks beslag op de goederen van verweerder, hetzij door beslag onder derden;

Overwegende dat immers, in strijd met de stelling door partijen gehuldigd, het bevelschrift door de Voorzitter der Rechtbank op voet van artikel 214j B.W. gegeven, tot de eigenlijke of gedingbeslissende rechtspraak behoort, al staat tegen dit bevelschrift geen enkel rechtsmiddel open wegens het familiaal karakter der rechtsmacht (advocaat-generaal Hayoit de Termicourt : « La Femme devant la loi civile », openingsrede voor Hof van Beroep te Brussel, 15 September 1938, Pand. Per. 1939, blz. 29; verslag Doc. Parl. Senaat, buitengewone zitting 1925, n° 30, en Ann.

Parl. Senaat 1926-'27, blz. 161-467; De Page, t. I, n° 708ter B, nota's);

Dat hetzelfde dan ook voor tenuitvoerlegging vatbaar is krachtens het principe, eigen aan het wezen zelf der contentieuze rechterlijke beslissing; dat deze laatste geschiedt desnoods met hulp van de openbare macht (cfr. Kluyskens: Personen en Zakenrecht, n° 404, gebruikt de bewoordingen « manu militari » voor de tenuitvoerlegging van bedoeld bevelschrift;

Overwegende dat onderhavige eis derhalve niet ontvankelijk is, als indruisend tegen het beginsel « non bis in idem »;

Om deze redenen,

De Rechtbank:

Gehoord de heer Langerock, substituut-procureur des Konings, in zijn advies; recht doende op tegenspraak, met voorbijgang van alle andere middelen of besluiten; verklaart onderhavige vordering niet ontvankelijk; verwijst eiseres in de kosten.

VREDEGERECHT TE BRUGGE

2e Kanton. — 3 November 1951.

Rechter : M. Van Rollegheem.
Advocaat : Mr Lamiroy.

Maatschappelijke zekerheid. — Wetgeving daaromtrent van openbare orde. — De Rechter moet dienvolgens de verjaring ambtshalve toepassen.

De wetgeving betreffende de maatschappelijke veiligheid raakt de openbare orde; zij gaat inderdaad niet uitsluitend de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers aan. Zij is een regeling van administratief recht, die een nieuwe openbare dienst heeft ingesteld en het beheer daarvan toevertrouwd aan een openbaar lichaam. De voordelen van die wet vloeien voor de werknemers niet voort uit een burgerlijk recht (de arbeidsovereenkomst), doch uit de uitvoering van een administratieve regeling.

Het logisch gevolg daarvan is, dat alle bepalingen van die wetgeving de openbare orde raken, dus ook die betreffende de verjaring van de burgerlijke vordering, zodat de Rechter die verjaring ambtshalve moet toepassen.

R. M. Z. t/ Poppe.

Overwegende dat gedagvaard werd tot betaling van 2.172,— frank wegens bijdragen, bijlagen en verwijlrente over 1946, eerste kwartaal;

Overwegende dat aanlegger verklaart dat het niet moet gaan om het eerste kwartaal 1946, doch wel om het tweede kwartaal 1946;

Overwegende dat gedaagde vrijwillig verschijnt, vermits hij ten gronde besluit, daar waar hij verklaart van niets af te weten;

Overwegende dat gedagvaard werd op 10 Juli 1952;

Overwegende dat de wetgeving in zake maatschappelijke veiligheid de openbare orde aanbelangt (W. R. R. Gent, 28 Februari 1950, in T. S. R. 1950, 156); dat ze niet uitsluitend de betrekkingen tussen werkgevers en werknemers aanbelangt; dat die wet er een is van administratief recht, die een nieuwe openbare dienst heeft ingesteld en er het beheer van toevertrouwd

heeft aan een openbare instelling; dat de voordelen van die wet voor de werknemers niet voortvloeien uit een burgerlijk recht (het dienstcontract), doch uit de uitvoering van een administratieve wetgeving;

Overwegende dat het logisch gevolg daarvan is dat alle bepalingen in die wet voorzien de openbare orde aanbelangen, dus ook die aangaande de verjaring van de burgerlijke vordering met het gevolg dat de Rechter de verjaring ambtshalve moet toepassen;

Om deze redenen,

Verklaren de vordering verjaard;
Kosten ten laste van aanlegger.

BIBLIOGRAPHIE

SCHATZEL (Dr Walter) : Hugo Grotius, De Jure Belli ac Pacis libri tres. Drei Bücher vom Recht des Krieges und des Friedens, Paris, 1625. - Die Klassiker des Völkerrechts, Bd I, Verlag J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen, 1950, XXXI - 650 p., met portret.

Dr Walter Schätzel, hoogleraar aan de Johannes Gutenberg Universiteit te Mainz, heeft het, in opdracht der Duitse Akademie van Wetenschappen en Letteren, op zich genomen een moderne Duitse vertaling te bezorgen van alle grote volkenrechtsklassiekers, en aldus een Duitse tegenhanger te bezorgen van de beroemde Carnegie-uitgaven.

In 1950 gaf hij als eerste deel een precieze Duitse vertaling van het standaardwerk *De Jure Belli ac Pacis libri tres* van Hugo de Groot uit, dat te Parijs in 1625, in volle Dertigjarige Oorlog verscheen. Vooraf geeft Schätzel een vlot overzicht over het leven en de werken van Hugo de Groot, gevolgd door de voorrede in de eerste Duitse uitgave van Grotius in 1707 door Christiaan Thomasius. Dan volgt een feilloze, geannoteerde wetenschappelijk verantwoorde Duitse vertaling der drie boeken van oorlog en vrede. Een alphabetische lijst van de door Grotius geciteerde auteurs en een zaakregister verhogen de bruikbaarheid van deze uitgave.

Dank zij deze prachtige editie beschikt de algemeen ontwikkelde man thans over een meesterwerk, dat anders slechts voor de vakman zou toegankelijk zijn. De vertaler en de uitgever dienen hartelijk gefeliciteerd voor deze publicatie.

L. Th. Maes.

SCHATZEL (Dr Walter) : Franciscus de Victoria, De Indis Recenter Inventis et de Jure Belli Hispanorum in barbaros relectiones. - Die Klassiker des Völkerrechts, II, Verlag J.C.B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen 1952, + 178 p., met een portret.

Het succes dat Dr Schätzel, thans hoogleraar te Bonn, te beurt viel met de vertaling van het *De Jure Belli ac Pacis libri tres* van Grotius, deden vertaler en uitgever beslissen een moderne Duitse vertaling te bezorgen van het werk over de Indianen en het recht der Spanjaarden om oorlog te voeren tegen de barbaren, door de Spaanse Dominicaan, Franciscus de Victoria, de roem van Salamanca, in 1539 uitgegeven. Hoewel het werk van Victoria op de tijdgenoten niet zo'n grote invloed heeft uitgeoefend als dit van

Grotius, dat onmiddellijk in verschillende Europese talen werd vertaald, hebben nochtans recente studiën bewezen dat het van beslissende invloed is geweest op de latere internationalisten, vooral op Grotius. Het geeft daarenboven in haar zuiverste vorm de opvatting weer van de laatscholastiek, vooraleer deze door de school van het Natuurrecht verdrongen werd.

In een inleiding geeft de theoloog Dr Paul Hadrossek een uitermate diepgaand overzicht over het leven en het werk van Victoria.

Schätzel geeft dan de originele tekst naast de Duitse vertaling. Door indeling van de tekst, aanmerkingen en bijvoegingen van een zaakregister werd ook hier de bruikbaarheid van het werk zeer verhoogd. Schätzel is er in geslaagd om de dikwijls ingewikkelde gedachten van Victoria in een vlot leesbaar en modern Duits weer te geven.

L. Th. Maes.

MEDEDELINGEN

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

De Vrije Universiteit te Brussel deelt ons mede dat de volgende cursus te begeven is bij de Rechtsfaculteit: Vergelijkend Handelsrecht.

De verzoekschriften van de kandidaten, met curriculum vitae, moeten vóór 10 Februari 1953 toegezonden worden aan de Heer Rector der Universiteit, Franklin D. Rooseveltlaan 50.

TIJDSCHRIFTEN

Arresten en Adviezen van de Raad van State: October 1952.

Rechtspraak.

Tijdschrift voor Notarissen - n° 12 van December 1952.

P. Thuysbaert: Natorieel Practicum — Erfenis — Schenking — Inbreng in nalatenschap — Rechtspraak.

Nederlands Juristenblad - afl. 2 van 10 Januari - 1953.

Prof. Mr M. G. Levenbach, De hoge raad ten tweede male over de proeftijd en het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen (1). — Mr A. R. Reepmaker en Mr J. H. Polenaar: Het nieuwe Burgerlijk Wetboek. — Mr B. L. de Regt, De verhouding tussen het algemene rechtsbeginsel der rechtszekerheid waarop een ambtenaar aanspraak heeft en de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften. — Mr J. de Vrieze, Nederland en de « Crime Passionnel », het geval Mad. Chevalier, m.o. Red.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie - n° 4277 van Zaterdag 10 Januari 1953.

Prof. Mr G. de Grooth, De rechtsfiguur van de meerhoofdige rekening, de zgn. joint account (1). — Mr M. G. Rood; Wie is afwezige in art. 546 B.W.?

Journal des Tribunaux - n° 3964 - 11 janvier 1953.

Jean Eeckhout, Le scandale des taudis. — M. La Haye et J. Vankerckhove, La législation exceptionnelle sur les baux à loyer. — Ch. V. R., Loi du 30 décembre 1952 portant modification de l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs. — Jurisprudence.

Recueil Dalloz de doctrine de jurisprudence et de législation - 2° cahier.

J. Benoist, Le traité de paix avec le Japon. — M. R. Savatier, Les traits caractéristiques du métayage et la qualification du contrat par le juge. — L'indemnité d'amélioration au metayer sortant. — M. François Lu-chaire, Les conditions d'application de plein droit, en Algérie, des lois métropolitaines nouvelles dans les matières visées à l'art 12 du statut organique algérien.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"